

Protokół

14. posiedzenia 2. sesji VII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 12. lutego 1897 r.

Początek o godz. 10. min. 30. przed południem.	2967, 2968, 2970, 2971, 2974, 2975, 2988 2990, 2991, 3120, 3121, 3122.
Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.	Komisji wyborczej L. s: 2938.
Sekretarze: Modest Karatnicki, Stanisław Niezabitowski, Mieczysław, Urbański.	Komisji gospodarstwa kraj. L. s: 2940, 2941, 3111, 3114, 3115.
Obecnych posłów 134.	Komisji administracyjnej L. s: 2942.
Ze strony Rządu: c. k. Radca dworu Włodzimierz hr. Łoś.	Komisji prawniczej L. s: 2943, 2944, 2945, 2977, 2978, 2979, 2980, 2981, 2982, 2983, 2984, 2985, 2986, 2987.
Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.	Komisji petycyjnej L. s: 2946, 2951, 2969, 2976, 3112.
Marszałek oznajmia, iż protokół dwunastego posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów; protokół trzynastego posiedzenia złożony jest w biurze marszałkowskiem do przejrzenia.	Komisji szkolnej L. s: 2948, 2952, 2958, 2959, 2961, 2972, 2973, 3123.
Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski, odczytuje spis petycyj, wniesionych po dzień 12. lutego 1897, które przydzielono następującym komisjom:	Komisji przemysłowej L. s: 2989, 3116.
Komisji drogowej L. s: 2934, 2937, 2939, 3113.	Komisji gminnej L. s: 2993, 2994, 2995, 2996, 2997, 2998, 2999, 3000, 3001, 3002, 3003, 3004, 3005, 3006, 3007, 3008, 3009, 3010, 3011, 3012, 3013, 3014, 3015, 3016, 3017, 3018, 3019, 3020, 2021, 3022, 3023, 3024, 3025, 3026, 3027, 3028, 3029, 3030, 3031, 3032, 3033, 3034, 3035, 3036, 3037, 3038, 3039, 3040, 3041, 3042, 3043, 3044, 3045, 3046, 3047, 3048, 3049, 3050, 3051, 3052, 3053, 3054, 3055, 3056, 3057, 3058, 3059, 3060, 3061, 3062, 3063, 3064, 3065, 3066, 3067, 3068, 3069, 3070, 3071, 3072, 3073, 3074, 3075, 3076, 3077, 3078,

3079, 3080, 3081, 3082, 3083, 3084, 3085, 3086, 3087, 3088, 3089, 3090, 3091, 3092, 3093, 3094, 3095, 3096, 3097, 3098, 3099, 3100, 3101, 3102, 3103, 3104, 3105, 3106, 3107, 3108, 3109, 3110.

Po odczytaniu petycji L. s: 2939, — gminy miasta Jarosławia o uwolnienie od opłaty myta mostowego na Sanie, przemasza p. Jahl i wnosi, aby petycję tę przekazać komisji prawniczej.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Dalszy ciąg rozpraw nad projektem ustawy drogowej.

Sprawozdawca p. Romer czyta:

B) O zakresie działania Reprezentacji i Władz w sprawach drogowych, o ile nie jest oznaczony w paragrafach poprzednich.

§. 33.

Sej krajowy stanowi uchwałą:

1. o funduszach potrzebnych do budowy i utrzymania dróg krajowych;
2. o dotacji z funduszu krajowego na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych (§. 28.).

Izba uchwała bez rozprawy §. 33. zgodnie z wnioskiem komisji

Sprawozdawca czyta:

§. 34.

Wydział krajowy:

1. prowadzi cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg krajowych;
2. przeznaczają z dotacji przez Sejm uchwalonej (§. 33. ust. 2.) zasiłki bezzwrotne i pożyczki na rzecz dróg powiatowych i gminnych (§. 28.).

Izba uchwała bez rozprawy §. 34. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 35.

Wydział krajowy prowadzi w granicach niniejszej ustawy naczelną dozór

nad kierunkiem, budową i utrzymaniem wszystkich innych dróg publicznych nierządowych tudzież nad ich funduszami, wydaje potrzebne w tym celu instrukcje tak administracyjne i rachunkowe jakoteż techniczne i czuwa nad ścisłym wykonaniem przepisów istniejących.

Jeżeli Wydział powiatowy zaniedbuje bądź drogi powiatowe bądź drogi gminne I. klasy lub nie wykonuje należycie nadzoru nad drogami gminnymi II. klasy albo w sposób nieodpowiedni używa prestaty i funduszu drogowych, natenczas Wydział krajowy wydaje stosowne zarządzenia, a w razie potrzeby przez siebie uznanej, stanowi za zgodą politycznej władzy krajowej na koszt powiatu własny organ w celu zastępowania Wydziału powiatowego.

Również może Wydział krajowy w razie potrzeby przez siebie uznanej, objąć w zarząd własny budowę i utrzymanie drogi powiatowej lub gminnej I. klasy, przy czem oznaczy kwotę, która w takim razie z funduszu powiatowych względnie z powiatowego funduszu dróg gminnych w czasie trwania tego zarządu ma odbyć oddaną do dyspozycji Wydziału krajowego wraz z dochodami, przeznaczonymi specjalnie na rzecz drogi odnośnej.

Jeżeli Rada powiatowa nie ustanowi w czasie właściwym cen wykupna względnie spłaty prestaty pieszej §. 36. ust. 4.). natenczas dokona tej czynności Wydział krajowy.

Wydział krajowy rozstrzyga spory między Radami powiatowymi co do potrzeby i kierunku dróg powiatowych (§. 3.). dalej spory między Wydziałami powiatowymi co do potrzeby i kierunku nowych dróg gminnych I. klasy (§. 4.), rozstrzyga w razie niezgodności zdań między gminą i obszarem dworskim względnie gminami i obszarami dworskimi z jednej a Wydziałem powiatowym względnie Wydziałami powiatowymi z drugiej strony co do potrzeby nowej drogi gminnej II. klasy (§. 5.) i w ogólności rozstrzyga spory drogowe, w drodze odwołania się doń wniesione.

Izba uchwała bez rozprawy §. 35. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta!

§. 36.

Rada powiatowa stanowi:

1. o budowie i kierunku drogi powiatowej, a odnośne uchwały swoje podaje do wiadomości Wydziału krajowego;

2. o funduszach potrzebnych do budowy i utrzymania dróg powiatowych (§. 14.);

3. o dotacyi potrzebnej na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych §. 26.);

4. uchwałą, przynajmniej co 3. lata powziąć się mającą, o cenach wykupna względnie spłaty prestacyi pieszej.

Przemawia sprawozdawca i wnosi imieniem komisji następujące dodatkowe postanowienia do §. 36., które umieszczone być ma na samym końcu jako oddzielny ustęp;

Rada powiatowa ma prawo, na kontrahentów, którzy nie wykupili się od prestacyi pieszej w myśl §. 18. i posiadają inwentarz pociągowy, nałożyć obowiązek odrobienia jednego dnia ciągłego zamiast dwóch dni pieszych (§. 16.).

Uchwała taka obowiązuje tylko przez trzy lata a może być w razie potrzeby odnowioną.

Przemawia p. Kramarczyk.

Przemawia p. Merunowicz.

Przemawia p. Okuniewski.

Przemawia p. Abrahamowicz.

Zapisany p. Urbański, zrzeka się głosu.

Przemawia p. Średniawski.

Przemawia p. Warzecha.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała §. 36. ustępy 1. do 4. włącznie, następnie w oddzielnem głosowaniu uchwała dodatkowy ustęp do §. 36. przez p. sprawozdawcę imieniem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 37.

Wydział powiatowy:

1. prowadzi cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg powiatowych tudzież dróg gminnych I. klasy (§. 4.) i o ile to uzna za potrzebne, porucza wskazane przez siebie czynności odnośne miejscowemu zarządowi dróg gminnych II. klasy;

2. nadzoruje miejscowe zarządy drogowe co do budowy i utrzymania dróg gminnych II. klasy i kieruje odnośnymi czynnościami tychże zarządów (§. 38.), a w razie zaniedbania wydaje stosowne zarządzenia;

3. zarządza powiatowym funduszem dróg gminnych, przedkłada corocznie Radzie powiatowej preliminarz potrzeb, które z tego funduszu mają być pokryte i wyznacza zasiłki w myśl §. 25;

4. kieruje budową i sprawuje nadzór nad utrzymaniem drogi krajowej, jeżeli ta czynność przez Wydział krajowy została mu powierzona;

5. orzeka w braku porozumienia między gminą a obszarem dworskim tudzież między sąsiednimi gminami i obszarami dworskimi co do potrzeby nowej drogi gminnej II. klasy;

6. rozstrzyga spory i rekursy w sprawach dróg gminnych II. klasy;

7. orzeka w sprawach naruszenia całości drogi publicznej i przywrócenia jej do pierwotnego stanu;

8. w razie zaniechania drogi powiatowej lub gminnej przeprowadza całą czynność §. 11. przepisaną;

9. podaje do wiadomości miejscowego zarządu drogowego uchwałę Rady powiatowej względnie Wydziału krajowego co do ceny wykupna względnie spłaty prestacyi pieszej (§. 35. ust. 4., §. 36. ust. 4. i §. 38.);

10. sporządza i utrzymuje w ewidencji kataster dróg powiatowych i gminnych, co do tych ostatnich przy współudziale gmin i obszarów dworskich. Do katastru dróg

gminnych wciągnięte być mają do lat sześciu wszystkie drogi gminne uważane jako publiczne.

Izba uchwała bez rozprawy §. 37 zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 38.

Zarząd dróg gminnych II. klasy (miejscowy zarząd drogowy) składa się z naczelnika gminy i przełożonego obszaru dworskiego.

W miejscowościach, w których obszar dworski wcielony jest do gminy, miejscowy zarząd drogowy należy do zakresu działania zwierzchności gminnej względnie magistratu.

Miejscowy zarząd drogowy prowadzi całą techniczną i ekonomiczną administrację dróg gminnych II. klasy, do niego należy staranie, aby te drogi w dobrym stanie były utrzymywane.

Tenże zarząd kieruje budową i dozoruje utrzymania drogi gminnej I. klasy w granicach odnośnej miejscowości, o ile mu ta czynność przez Wydział powiatowy została powierzona (§. 37. ust. 1).

Miejscowy zarząd drogowy ogłasza w czasie właściwym cenę wykupna względnie spłaty dnia pieszego (§. 18. i §. 22).

Naczelnik gminy z tejże, a przełożony obszar dworskiego z tegoż obszaru prowadzą na miejsce roboty kontrybuentów, uiszczających prestacje w naturze również dostarczają robotników do wykonywania robót, spowodowanych wypadkami elementarnymi (§. 31)

Tak samo obowiązani są oni zbierać od kontrybuentów pieniądze, uiszczane tytułem wykupna względnie spłaty prestacji drogowej i wносить je niezwłocznie do kasy Wydziału powiatowego na rzecz właściwego funduszu.

Sposób, w jaki miejscowy zarząd drogowy i tegoż poszczególni członkowie sprawować mają czynności, należące do ich za-

kresu, oznaczy wykonawczy regulamin drogowy (§. 44).

Na każdego członka zarządu drogowego, przekraczającego lub zaniedbującego swe obowiązki w sprawach administracji dróg gminnych, nakładać może Wydział powiatowy kary pieniężne (porządkowe) aż do 20 zł. w. a.

Kary te wpływają na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych.

Każdy członek miejscowego zarządu drogowego odpowiedzialny jest za szkodę, wyrządzoną funduszowi drogowemu wskutek zaniedbania swego obowiązku.

Jeżeliby zarząd drogowy nie utrzymywał dróg gminnych II. klasy w dobrym stanie lub używał w sposób nieodpowiedni prestacji i funduszy drogowych, natenczas Wydział powiatowy ma zaradzić temu w sposób stosowny, a w szczególności winien tenże w miarę potrzeby a za zgodą politycznej władzy powiatowej objąć bezpośredni zarząd dróg rzeczonych, w którym to razie rozporządzać będzie prestacjami nie mniej też dochodami z myta lub innymi funduszami, dla tych dróg przeznaczonymi.

Wszelkie spory i zażalenia, dotyczące objęcia dróg gminnych II. klasy w zarząd Wydziału powiatowego, rozstrzyga Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

W wyjątkowych wypadkach przysługuje Wydziałowi powiatowemu prawo wyznaczania miejscowemu zarządowi drogowemu względnie jednemu z jego członków bądź stałego bądź jednorazowego wynagrodzenia, które pokryte będzie z powiatowego funduszu dróg gminnych.

Przemawia p. Fruchtmann i wnosi poprawkę, aby w 2-giej alinei §. 38 wykreślić na końcu słowa „względnie magistratu“.

Izba powiera tę poprawkę.

Przemawia p. Styła i wnosi poprawkę, ażeby w alinei pierwszej §. 38 zamiast „z naczelnika gminy“ powiedzieć „z dwóch członków Zwierzchności gminnej“.

Izba popiera tę poprawkę.

Przemawia p. Kramarczyk i wnosi, ażeby w alinei siódmej §. 38 wykreślić słowo „niezwłocznie“, zaś po alinei dziewiątej i dziesiątej §. 38 dodać: „Każdego członek zarządu drogowego przekraczającego lub zaniedbującego swe obowiązki w sprawach administracji dróg gminnych może Wydział powiatowy zamiast kary pieniężnej natychmiast z jego urzędowania usunąć.“

Izba popiera obie poprawki p. Kramarczyka.

Przemawia p. Pogonowski i wnosi poprawkę, ażeby w alinei siódmej §. 38-go po słowach „wnosić je bezzwłocznie“ umieścić słowa: „po upływie odnośnego roku administracyjnego, o ile na drogi im poruczone użyte nie zostały“.

Nadto wnosi, aby do alinei siódmej §. 38-go dodać na końcu: „Zarząd dróg gminnych II. klasy winien z końcem każdego roku administracyjnego przedkładać Wydziałowi powiatowemu rachunek z otrzymanych spłat prestacyi drogowej i z użycia tych pieniędzy“.

Dalej wnosi p. Pogonowski do alinei dziewiątej dodatek następujący:

„Orzeczenie nakładające karę, winno w streszczeniu obejmować okoliczności, w których Wydział powiatowy przewinienia upatruje“.

Wreszcie wnosi p. Pogonowski drugi dodatek do alinei dziewiątej:

„Od kary przysługuje stronie zasadzonej rekurs do Wydziału krajowego“.

Izba popiera powyższe poprawki p. Pogonowskiego.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca, oświadczając, że porozumiał się z p. Styłą, który zgodził się na wniosek sprawozdawcy, aby w pierwszym ustępie §. 38-go zamiast słów „z naczelnika gminy“ zamieszczono słowa „z naczelnika gminy, względnie jego zastępcy“; dalej zgadza się sprawozdawca na pierwszą poprawkę p. Kramarczyka, aby w alinei siód-

mej wykreślić słowo „niezwłocznie“.

Izba uchwała ustęp pierwszy §. 38 go zgodnie z wnioskiem komisji wraz z poprawką zmodyfikowaną p. Styły, na którą sprawozdawca się zgodził, aby po słowach „naczelnika gminy“ dodać „względnie jego zastępcy“.

Następnie uchwała Izba drugą alinę §. 38 go z opuszczeniem ostatnich słów „względnie magistratu“.

Izba uchwała następnie słowa „względnie magistratu“.

Następnie uchwała Izba alinę 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 i 10-tą §. 38 go zgodnie z wnioskiem komisji, z wypuszczeniem słowa „niezwłocznie“ w alinei 7 ej, według wniosku p. Kramarczyka, przyjętego przez sprawozdawcę.

Izba odrzuca następnie dodatek p. Kramarczyka umieścić się mający po alinei 10-tej.

Następnie odrzuca Izba wszystkie cztery poprawki postawione przez p. Pogonowskiego, głosując nad każdą z tych poprawek oddzielnie.

W końcu uchwała Izba resztę ustępów §. 38-go od alinei 11 do końca, zgodnie z wnioskiem komisji:

Sprawozdawca czyta:

§. 39.

Zezwolenie na postawienie lub przeniesienie rogatek równie jak rozstrzygnięcie sporów co do uwolnienia od myta należy do władz politycznych stosownie do istniejących przepisów.

Izba uchwała bez rozprawy §. 39 zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 40.

Władze polityczne mają prawo i obowiązek czuwania, aby dróg publicznych każdy bez przeszkody mógł używać nie mniej, aby przez zaniedbanie drogi bezpieczeństwo

osób i własności nie cierpiało. Wrazie więc takiego zaniedbania zażądają zarządzenia od organu, sprawującego dozór bezpośredni, a w razie niebezpieczeństwa, gdy krok ten zostanie bezskutecznym, zarządzą stosowne środki do naprawy drogi na koszt zobowiązanych i właściwy organ bezzwłocznie o tem zawiadomią.

Izba uchwała bez rozprawy §. 40 zgo-

§. 41.

Wszelkie należitości, przypadające na podstawie tej ustawy tudzież koszta postępowania wykonawczego, gdy nie są uiszczono w terminie, ściągnięte będą drogą egzekucyi politycznej podług istniejących ustaw i przepisów.

Zaległości w spłatach prestacyi drogowych, o ile nie będą mogły być ściągnięte przez naczelnika gminy do końca lutego każdego roku równie jak zaległości powyższe, ciężące na obszarze dworskim, wykazywane będą przez Wydział powiatowy politycznej władzy powiatowej do ściągnięcia w sposób, przepisany dla ściągania zaległości podatkowych.

Odpisanie zaległości w spłatach prestacyi drogowych nastąpić może na podstawie uchwały Rady dwoiatowej.

Prawomocne uchwały, orzeczenia i rozporządzenia, wydane na podstawie niniejszej ustawy, egzekwowane będą na żądanie właściwej władzy autonomicznej przez polityczną władzę powiatową.

Izba uchwała §. 41 bez rozprawy, zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 42.

Zaległości w spłatach względnie wykupnie prestacyi drogowych z roku poprzedniego, niewykazane najpóźniej do końca grudnia roku następnego władzy politycznej do ściągnięcia, od kontrybuentów żądane być nie mogą. Wyjątek w tym względzie stanowią zaległości sporne, które po prawomocności orzeczenia także później egzekwowane być mogą.

Izba uchwała bez rozprawy §. 42 zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 43.

Ustawa drogowa nie obowiązuje miast Lwowa i Krakowa, zaś w gminach miejskich dla których wydaną została ustawa gminna z dnia 13. marca 1889 r. (Dz. u. kr. Nr. 24.), obowiązuje z tą odmianą, że że prestacye, w §. 16. wymienione, zamienione będą węgle ceny, przez Radę powiatową ustanowionej, na pieniądze, a wypadającą z tej zmiany kwotę pieniężną rozłoży Rada gminna na podstawie podatków bezpośrednich na wszystkich w gminie opodatkowanych.

Gminy te prowadzić będą pod kontrolą władz nadzorczych, cały zarząd dróg gminnych I. i II. klasy, a na pokrycie wydatków, w §. 25 przewidzianych, otrzymywać one będą corocznie stały zasiłek z powiatowego funduszu dróg gminnych w wysokości 3% podatków bezpośrednich, rzeczywiście przez opodatkowanych w tych miastach w ciągu roku na rzecz powyższego funduszu wypłaconych.

Powyższe przepisy rozciągnąć można także na inne gminy w kraju na podstawie uchwały sejmowej i za cesarskiem zezwoleniem.

Przemawia p. Dworski i stawia wniosek, aby §. 43. przyjęto według następującej stylizacyi:

Ustawa niniejsza nieobowiązuje miast Lwowa i Krakowa.

Miasta dla których wydaną została ustawa gminna z dnia 13. marca 1889 Nr. 24. Dz. u. kr., niniejsza ustawa obowiązywać będzie z następującymi zmianami:

a) Prestacye w §. 16. wymierzone, zamienione będą wedle ceny przez Radę powiatową ustanowionej na pieniądze, a wypadającą stąd kwotę pieniężną, rozłoży Rada miejska na podstawie podatków bezpośrednich na wszystkich w gminie opodatkowanych.

b) Miasta te prowadzić będą pod kontrolą władz nadzorczych cały zarząd techniczny i ekonomiczny wszystkich dróg gminnych w ich obrębie położonych nie wyłączając czynności z §. 11. niniejszej ustawy napływających.

c) Dochody z ekwiwalentu za prestacje drogowe niemniej dochody z innych źródeł jak z kopytkowego i t. d. wpływać będą do kasy miejskiej na rzecz miejscowego funduszu dróg gminnych w obrębie miasta położonych, który pokrywać będzie wydatki w §. 25. przewidziane.

d) Z ustanowionego w §. 24. dziesięcio procentowego dodatku do podatków bezpośrednich w tych miastach opłacanych pięć procent tychże podatków wpływać będzie do kasy miejskiej na rzecz miejscowego funduszu dróg gminnych a 5% do kasy Rady powiatowej na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych

Izba popiera ten wniosek.

Przemawia p. Fruchtman.

Przemawia p. Piniński i stawia poprawkę, aby w ustępie pierwszym §. 43. słowa początkowe: „Ustawa drogowa nie obowiązuje . . .“ aż do: „obowiązuje z tą odmianą“, zastąpić słowami: „W gminach miejskich, dla których wydana została ustawa gminna z dnia 13. marca 1889 (Dz. u. kr. Nr. 24), ustanawia się wyjątek“.

Dalej wnosi p. Piniński. ażeby postanowienia o wyjęciu miast Lwowa i Krakowa z pod tej ustawy przeniesiono do ustawy wprowadzającej i umieścić jako art. II. następujące postanowienie:

„Art. II. Ustawa niniejsza nie obowiązuje miast Lwowa i Krakowa“.

W końcu wnosi p. Piniński, aby wykreślić zupełnie trzeci ustęp § 43. z wniosku komisji.

Na wniosek p. Dunajewskiego Izba uchwała zamknięcie rozprawy.

Przemawia p. Abrahamowicz i wnosi, poprawkę do ustępu d), wniosku p. Dworskiego, aby 4% podatków bezpośrednich wpłynęło do kasy miejskiej a 6% do kasy Rady powiatowej.

Przemawia p. Dworski.

Izba popiera poprawki p. Pinińskiego.

Izba popiera następnie poprawkę p. Abrahamowicza.

Przemawia p. sprawozdawca, i zgadza się ze stylizacją §. 43 według wniosku p. Dworskiego z poprawką p. Pinińskiego, ale z zatrzymaniem według wniosku komisji stopy procentowej, t. j. 3% na rzecz miast a 7% na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych.

Sprawozdawca nie zgadza się na wykreślenie ostatniego ustępu §. 43-go w stylizacji zaproponowanej przez komisję.

Sprawozdawca odczytuje §. 43, jak ma brzmieć w nowej stylizacji i wyjaśnia, iż w skutek przyjęcia wniosku p. Dworskiego z poprawką p. Pinińskiego musi zajść drobna stylistyczna zmiana. Paragraf 43 będzie opiewał:

§. 43.

W gminach miejskich, dla których wydana została ustawa gminna z dnia 13. marca 1889 (Dz. ust. kraj. Nr. 24) obowiązuje niniejsza ustawa z następującymi zmianami:

a) Prestacje w §. 16. wymierzone, zamienione będą wedle ceny przez Radę powiatową ustanowionej na pieniądze, a wypadającą stąd kwotę pieniężną rozłoży Rada miejska na podstawie podatków bezpośrednich na wszystkich w gminie opodatkowanych.

b) Miasta te prowadzić będą pod kontrolą władz nadzorczych cały zarząd techniczny i ekonomiczny wszystkich dróg gminnych w ich obrębie położonych, nie wyłączając czynności z §. 11. niniejszej ustawy wpływających.

c) Dochody z ekwiwalentu za prestacje drogowe, niemniej dochody z innych źródeł jak z kopytkowego i t. d. wpływać będą do kasy miejskiej na rzecz miejscowego funduszu dróg gminnych w obrębie miasta położonych, który pokrywać będzie wydatki w §. 25 przewidziane.

d) Z ustanowionego w §. 24 dziesięcioprocentowego dodatku do podatków bezpośrednich w tych miastach opłacanych, 3% tychże podatków wpływać będzie do kasy miejskiej na rzecz miejscowego funduszu dróg gminnych, a 7% do kasy Rady powiatowej na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych.

Powyższe przepisy rozciągnąć można także na inne gminy w kraju na podstawie uchwały sejmowej i za Cesarskiem zezwoleniem.

Izba uchwała wstęp §. 43 oraz ustępy a), b), c), d) zgodnie z powyższą stylizacją, z opuszczeniem w ustępie d) stopy procentowej t. j. 3% i 7%.

Następnie odrzuca Izba stopę procentową z wniosku p. Dworskiego, t. j. 5% na rzecz miast, i 5% na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych.

Izba uchwała następnie stopę procentową, według wniosku p. Abrahamowicza, t. j. 4% na rzecz miast a 6% na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych.

W końcu uchwała Izba ostatni ustęp wniosku komisji od słów „Powyższe przepisy...” do „za Cesarskiem zezwoleniem“.

Sprawozdawca czyta:

§. 44.

W granicach tej ustawy oraz innych odnośnych ustaw i przepisów obowiązujących wyda c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym wykonawczy regulamin drogowy, mający zarazem obejmować szczegółowe postanowienia o potrzebnych terminach w poszczególnych czynnościach administracyjnych i o współudziale władz rządowych w czuwaniu nad dobrym stanem dróg publicznych nierządowych.

Izba uchwała bez rozprawy §. 44 zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta tytuł ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . . . 1897. dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Kra-

kowskiem o prestacyach, funduszach i kompetencyi co do dróg publicznych nierządowych.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy tytuł ustawy.

Sprawozdawca czyta wstęp do ustawy wprowadzającej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem wydaję załączoną /./ ustawę drogową i postanawiam co następuje:

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wstęp ustawy.

Sprawozdawca czyta:

Art. I.

Niniejsza ustawa o prestacyach, funduszach i kompetencyi co do dróg publicznych nierządowych obowiązywać będzie od dnia 1. stycznia 1898 roku.

Równocześnie utraci moc obowiązującą ustawa drogową z dnia 18. sierpnia 1866. roku dz. ust. kraj. Nr. 15. z roku 1867. tudzież nowela do tej ustawy dnia 7. lipca 1885 roku Dz. ust. kraj. Nr. 39.

Przemawia p. Dworski i wnosi, aby w ustępie pierwszym art. I. po słowach: obowiązywać będzie od dnia 1. stycznia 1898“ dodać słowa: „w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem, z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa, tudzież miast, dla których wydana została ustawa gminna z dnia 13. marca 1889“.

Marszałek oznajmia, iż wniosku tego ani do poprawienia ani pod rozprawę podać nie może, albowiem kwestya poruszona wnioskiem p. Dworskiego została już uchwalonym §. 43. przesądzoną.

P. Dworski cofa powyższy swój wniosek.

Izba uchwała art. I. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca proponuje imieniem komisji w myśl wniosku p. Pinińskiego jako art. II:

Art. II.

Ustawa niniejsza nie obowiązuje miast Lwowa i Krakowa.

Izba uchwała bez rozprawy art. II. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca oznajmia, że dawny art. II., będzie teraz oznaczony jako art. III. Czyta:

Art. III.

Ustawa niniejsza ma mieć zastosowanie do odnośnych postanowień ustawy o publicznych dojazdach kolejowych z dnia 15. kwietnia 1881. r. dz. u. kr. Nr. 46. i noweli do tej ustawy z dnia 9. marca 1888 r. dz. u. kr. Nr. 38.

Izba uchwała bez rozprawy art. III. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca oznajmia, że dawny art. III., będzie teraz oznaczony jako artykuł IV. Czyta:

Art. IV.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Izba uchwała bez rozprawy artykuł IV. zgodnie z wnioskiem komisji.

Marszałek oznajmia, iż trzecie czytanie ustawy drogowej umieści na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Sprawozdawca p. Romer czyta:

Wysoki Sejm raczy uznać petycyę: L. 298, 341, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 421, 422, 423, 447, 451, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 520, 577, 578, 635, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 830, 960, 961, 962, 963, 1360, 1361, 1362, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1368, 1369, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374, 1442, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745, 1784, 1923, 1961, 1962, 1963,

1964, 1965, 1966, 1967, 2216, za zała twione.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek komisji.

Następuje z porządku:

Pierwsze czytanie wniosku p. Weigla w sprawie budowy linii kolejowych Dębica-Jasło i Jasło-Konieczna.

Przemawia p. Weigel uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji kolejowej.

Podczas przemówienia p. Weigla przewodnictwo obejmuje zastępca Marszałka kraj. JEm. Kardynał Sylwester Sembratowicz.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Merunowicza o wybudowanie kolei ze Lwowa do Winnik jako kolei państwowej.

Przemawia p. Merunowicz uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji kolejowej.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Winniczuka o ułatwienie dla włościan przy płaceniu podatków.

Przemawia p. Winniczuk uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji podatkowej.

Izba uchwała powyższy wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Jaklińskiego w sprawie podniesienia zdrojowisk krajowych.

Przemawia p. Jakliński, uzasadniając swój wniosek a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji sanitarnej.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji bankowej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany §. 112. statutu Banku krajowego.

W zastępstwie nieobecnego sprawozdawcy p. Loewensteina, referuje p. Rapoport, a uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości prowadzenie Wydziału krajowego z dnia 11. grudnia 1896, L. W. 79.201.

Końcowy ustęp. §. 112. statutu Banku krajowego uchyla się w dotychczasowem brzmieniu i ma opiewać:

„C. k. Rząd wykonuje nadzór nad oddziałem bankowym w myśl cesarskiego patentu z dnia 26. listopada 1852 (Dz. u. p. Nr. 253), a nad oddziałem kolejowym w myśl art. VII. ustawy z dnia 31. grudnia 1894 r. (Dz. u. p. Nr. 2, z r. 1895).

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek komisji, głosując nad każdym punktem tegoż wniosku oddzielnie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji bankowej o Banku krajowym.

Sprawozdawca p. Rapoport uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o Banku krajowym.

2. Sejm udziela Dyrekcji Banku krajowego absolutoryum z rachunków za czas od 1. Stycznia do 31. Grudnia 1895 roku.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Szczepanowski.

Przemawia p. Wójcik.

Przemawia p. Merunowicz.

Przemawia p. Klemens Dzieduszycki.

Przemawia p. Gorayski.

J. E. Marszałek kraj. Stanisław hr. Bardeni obejmuje napowrót przewodnictwo.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała powyższy wniosek komisji, głosując nad każdym punktem tegoż wniosku oddzielnie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie podniesienia hodowli bydła.

Sprawozdawca p. Schnell uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności, odnoszących się do podniesienia hodowli bydła.

2) Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1897. do wysokości 4.000 zł. na pokrycie kosztów komisji licencyjonujących w myśl §. 4 ustawy z dnia 20. Lipca 1892 i wstawia tę kwotę do Rubryki XV. budżetu krajowego na rok 1897.

3) Sejm wstawia do Rubryki XV. budżetu krajowego na rok 1897. kwotę 2.500 zł., jako jednorazową subwencję dla powiatu Nowotarskiego na podniesienie hodowli bydła.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek komisji, głosując nad każdym punktem tegoż wniosku oddzielnie.

Następuje :

Sprawozdanie komisji sanitarnej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia dalszej seryi okręgów sanitarnych na rok 1897.

W zastępstwie nieobecnego sprawozdawcy p. Bernadzikowskiego, referuje p. Trzeciecki i uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości niniejsze sprawozdanie.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do utworzenia 20. nowych okręgów sanitarnych w roku 1897, a to: Brzesko, Bochnia, Kraków, Złoczów, Żywiec, Stare Miasto, Stryj, Nadwórna, Przemyślany, Brzeżany, Gródek, Nisko, Cieszanów, Myślenice, Mościska i Chrzanów.

III. Sejm zatwierdza wstawioną do preliminarza budżetu krajowego na rok 1897. pod Rubrykę V. kwotę 25.000 zł. na koszt podróży lekarzy okręgowych tudzież subwencye dla powiatów, przewidziane w §. 12. ustawy z dnia 2 lutego 1891. Nr. 17. Dz. ust. kraj. tak dla istniejących, jak i nowo powstać mających okręgów sanitarnych w roku 1897.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek komisji, głosując pod każdym punktem tegoż wniosku oddzielnie.

Następuje :

Sprawozdanie komisji szkolnej o reorganizacji krajowych archiwów aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie.

Sprawozdawca p. Zoll uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Podwyższa się remunerację dyrektora archiwum krajowego w Krakowie z 1.000 zł. na 1.200 zł. rocznie.

II. Ustanawia się dla archiwum krajowego we Lwowie i w Krakowie oprócz dotychczasowych posad adjunktów po jednej posadzie adjunkta II. klasy z płacą 900 zł., dodatkiem aktywalnym 200 zł. rocznie i prawem do 3 dodatków pięcioletnich po 100 zł. Adjunkt II. klasy jest urzędnikiem krajowym podobnie jak dotychczasowy adjunkt klasy I-szej.

III. Zmniejsza się obecną liczbę posad aplikantów archiwalnych z 6 na 3, z których dwóch przeznaczają się dla archiwum we Lwowie, jednego dla archiwum w Krakowie.

IV. Podwyższa się ryczałt kancelaryjny z 500 zł. na 600 zł., po połowie na oba archiwa.

V. Zezwala się na przeniesienie kosztów funduszu krajowego ksiąg sądowych Sandeckich, Oświęcimskich, Zatorskich i Pilzneńskich z archiwum krajowego we Lwowie do archiwum krajowego w Krakowie.

VI. Posady stróżów archiwalnych zostają zamienione na posady stałe, uprawniające do pobierania emerytury na tych samych zasadach, na jakich ta przyznana jest innym sługom krajowym (§. 12. statutu emerytalnego dla urzędników i sług krajowych tudzież zakładów krajowych z dnia 21. stycznia 1889).

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie całego wniosku komisji *en bloc*.

Izba uchwała przyjęcie wniosku *en bloc*, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały powyższy wniosek komisji *en bloc*.

Następuje :

Sprawozdanie komisji solnej o organizacji sprzedaży soli.

Sprawozdawca p. Merunowicz uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego o organizacyi sprzedaży soli warzonki Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zorganizowania w całym kraju sprzedaży soli dla bydła i pośrednictwa w dostarczaniu rolnikom kainitu kałuskiego w części zaś zachodniej kraju, sprzedaży soli kamiennej, a to w sposób analogiczny, jak Sejm określił cel i warunki objęcia w zarząd kraju sprzedaży soli topkowej w 59 wschodnich powiatach uchwałami z 9. kwietnia 1892 r.

III. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził układy z c. k. Rządem o zmianę sposobu produkcyi soli warzonki w ten sposób, ażeby była możliwą lepsza niż dotąd ochrona pełnej wagi soli w drobiazgowej sprzedaży i jej czystości.

IV. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby starał się zbadać powody zmniejszenia się konsumpcyi kainitu kałuskiego, pomimo uznanych powszechnie zalet tego środka nawozowego i ażeby starał się wyjednać u c. k. Rządu takie zmiany przepisów co do sprzedaży kainitu, ewentualnie, takie ulgi w kosztach przewozu kainitu, ażeby używanie kainitu stało się dla rolników przystępniejszym, niż jest dotąd.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Kramarczyk i wnosi następujące dodatkowe rezolucye:

Sejm wzywa c. k. Rząd do jak najspiesniejszego założenia powiatowych składów soli bydłowej po niższej cenie 4 zł. za 100 kilo.

Sejm wzywa c. k. Rząd do obniżenia ceny soli kuchennej w ten sposób, ażeby po uregulowaniu sprzedaży tejże, konsu-

ment nie płacił więcej jak 10 ct. za kilo soli kuchennej.

Izba popiera te rezolucye.

Przemawia p. Romanowicz.

Przemawia p. Kramarczyk i modyfikuje jedną z swych rezolucyi w następujący sposób: Zamiast „Sejm wzywa c. k. Rząd do założenia powiatowych składów soli i t. d.“, ma być: „Sejm wzywa c. k. Rząd, do założenia krajowego składu soli i t. d.

Izba popiera tę rezolucyę.

Przemawia p. Piniński i wnosi, aby rezolucyę p. Kramarczyka zmodyfikować w następujący sposób:

Sejm wyraża przekonanie, iż potrzebem byłoby założenie w czasie jak najspiesniejszym powiatowych składów soli bydłowej w całym kraju.

P. Kramarczyk zgadza się ze stylizacyą p. Pinińskiego

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała punkt pierwszy powyższego wniosku komisji.

Następnie uchwała Izba punkt drugi wniosku komisji.

Izba uchwała następnie punkt trzeci i czwarty wniosku komisji, głosując nad każdym z tych punktów oddzielnie.

Izba uchwała bez rozprawy dodatkową rezolucyę p. Pinińskiego.

W końcu uchwała Izba dodatkową rezolucyę p. Kramarczyka w sprawie obniżenia soli kuchennej.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gminnej z przedłożenia Wydziału krajowego w sprawie zezwolenia gminie Chorzelów powiatu Mieleckiego, na rozdział między członków gminy 82 morgów 177 sążni kw. nieużytków własność gminy stanowiących.

Sprawozdawca p. Stan. Niezabitowski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Upoważnia się Reprezentację gminy Chorzelów do rozdzielania parcel gruntowych l. k. 880, 911 i 912, objętych wykazem księgi gruntowej l. 170, jako grunt nieurodzajny zapisanych, własność gminy stanowiących — między członków gminy na podstawie sporządzonego już planu podziału, przez Radę gminną zatwierdzonego.

2) Upoważnia się Reprezentację gminy Chorzelów do zeznania imieniem gminy dokumentów, jakie okażą się potrzebne w celu przepisania w księgach gruntowych tytułu własności tak rozdzielonych, a w ustępie 1-szym wymienionych gruntów na pojedynczych obdarowanych członków gminy Chorzelów.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek komisji, głosując nad każdym punktem wniosku oddzielnie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gminnej o 1324 petycyach w przedmiocie reformy gminnej.

Sprawozdawca p. Merunowicz uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Petycyę odnoszącą się do projektowanej reformy ustroju gminy wiejskiej i małomiasteczkiej, odstępuje się Wydziałowi krajowemu z odwołaniem się do powziętych w tej mierze uchwał sejmowych z dnia 7. i 8. lutego 1896. do odpowiedniego zużytkowania w rokowaniach z c. k. Rządem w tej sprawie.

Przemawia p. Okuniewski.

Po zamknięciu rozprawy p. sprawozdawca zrzeka się głosu.

Izba uchwała powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o wniosku posła Merunowicza, w sprawie regulacji rzeki Pełtwi.

Sprawozdawca p. Gorayski uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa Wydział krajowy, ażeby w roku bieżącym zarządził ukończenie projektu regulacji rzeki Pełtwi, postarał się o przeprowadzenie reambulacji tego projektu przez techniczne organa państwowe i odnośny projekt ustawy przedłożył Sejmowi na najbliższej sesji.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek komisji

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie regulacji potoku Cisówki - Olszanki.

Sprawozdawca p. Gorayski uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do przeprowadzenia regulacji i zabudowania potoku Cisówki Olszanki z dopływami, niezależnie od uchwalonego 13. lutego 1894. programu regulacji wód w całym kraju, oraz do przedłożenia w swoim czasie projektu ustawy, zapewniającej wykonanie tej regulacji przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z petycyi gmin Nowosiółki, Lisko

i Kędzierzawce (powiat Kamionecki), o zniesienie młyna na potoku Dumnym w Kędzierzawcach tudzież obszarów dworskich Nowosiółki, Lisko i Kędzierzawce o przedłużenie regulacji potoku Dumnego od Liska do Kędzierzawiec.

Sprawozdawca p. Gorayski uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Petycję L. s. 2.150 gmin Nowosiółki, Lisko i Kędzierzawce o zniesienie młyna na potoku Dumnym ad Kędzierzawce odstępuje się Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia przez udzielenie $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku z krajowej dotacji melioracyjnej i wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa z takiejże dotacji państwowej dalszego zasiłku w tej samej wysokości.

II) Petycję L. s. 2.832 obszarów dworskich Lisko, Nowosiółki liskie i Kędzierzawce o przeprowadzenie dalszej regulacji potoku Dumnego i równomierny rozkład datków konkurencyjnych do regulacji górnego i dolnego biegu tego potoku odstępuje się c. k. Rządowi do załatwienia.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek komisji, głosując nad każdym punktem tegoż wniosku oddzielnie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Horodence na zaciągnięcie pożyczki 18.000 złr. na budowę drogi z Niezwick do Obertyna.

Sprawozdawca p. Krzysztofowicz uwolniony na wniosek sekretarza p. Stanisława Niezabitowskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

U s t a w a

z dnia . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Horodence na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 18.000 złr. w. a.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

Art. I.

Reprezentacji powiatowej w Horodence zezwala się w myśl § 24 ustawy o Reprezentacji powiatowej na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki w kwocie 18.000 zł. w. a. na wykończenie budowy drogi powiatowej z Niezwick do Obertyna.

Art. II.

Wykonanie ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

Art. I.

Reprezentacji powiatowej w Horodence zezwala się w myśl §. 24 ustawy o Reprezentacji powiatowej na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki w kwocie 18.000 zł. w. a. na wykończenie budowy drogi powiatowej z Niezwick do Obertyna.

Izba uchwała bez rozprawy art. I. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

Art. II.

Wykonanie ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Izba uchwała bez rozprawy art. II. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta tytuł i wstęp ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Horodence na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 18.000 zł. w. a.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

Izba uchwała bez rozprawy tytuł i wstęp ustawy zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca wnosi przystąpienie do trzeciego czytania powyższej ustawy.

Izba uchwała przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania, a następnie w oddzielnem głosowaniu uchwała Izba projekt powyższej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej z petycyi Towarzystwa politechnicznego o utworzenie krajowego biura budowlanego.

Sprawozdawca p. Rozwadowski uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycę Towarzystwa politechnicznego we Lwowie o utworzenie osobnego biura budowlanego, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia ewentualnie sprawozdania odnośnie do uchwały sejmowej z dnia 8. lutego 1896.

Przemawia p. Rotter i zamiast wniosku komisji, stawia następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycę Towarzystwa politechnicznego we Lwowie, o utworzenie osobnego biura budowlanego odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia już w najbliższej sesji sprawozdania i ewentualnych wniosków.

Izba popiera poprawkę p. Rottera.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca, zgadzając się na poprawkę p. Rottera.

Izba uchwała powyższy wniosek p. Rottera.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o sprawozdaniu z czynności Dep. IV. Wydziału krajowego.

Sprawozdawca p. Klemensiewicz uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Dep. VI. za czas od 1. listopada 1895. po koniec października 1896. przyjmuje się do wiadomości.

II. Wzywa się c. k. Rząd odnośnie do żądań Wydziału krajowego z dnia 22. lutego i 24. lipca 1896. l. 9.693. i 47.575., aby w sprawie sporu granicznego przy Morskiem Oku, delegat Wydziału krajowego wziął udział tak w obradach przed wydaniem wyroku Sądu polubownego, jako też na miejscu komisji mieszanej, jeśliby takowa na spornem terytoryum zebrać się miała.

III. Wzywa się c. k. Rząd, aby przystąpił do uregulowania w drodze ustawodawczej sprawy dostarczania podwód, tak dla wojska, jakoteż na cele publiczne za wynagrodzeniem, odpowiadającym dzisiejszym stosunkom, a nim to nastąpi, podwyższył już teraz w drodze administracyjnej wynagrodzenie za dostarczane podwozy.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek komisji, głosując nad każdym punktem tegoż wniosku oddzielnie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej o przykazanych jej częściach sprawozdania Wydziału krajowego z czynności Dep. I. i II.

Sprawozdawca p. Stanisław Tarnowski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następcje wniosek komisji:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Sejm bierze do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z częściowych czynności departamentu I. i II.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w preliminarz budżetu na r. 1898, wstawił na cel stawiania lub nabywania domów dla Internatów dla kandydatów stanu nauczycielskiego kwotę pięćdziesiąt tysięcy złotych aust. i żeby kwotę tę, o ile stosunki finansowe na to pozwolą, wstawiał jako pozycję stałą w każdoroczny preliminarz budżetu, aż do odwołania jej odmienną uchwałą sejmową.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Romanowicz i wnosi ażeby w punkcie 2 gim wniosku komisji zamiast słów, „kwotę pięćdziesiąt tysięcy złotych austr.“ powiedzieć „odpowiednią kwotę“.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała w rozprawie szczegółowej bez dyskusji punkt. I. powyższego wniosku komisji.

Po odczytaniu 2-go punktu wniosku komisji przemawia p. Romanowicz, uzasadniając, iż ob staje przy swej poprawie postawionej w rozprawie ogólnej.

Przemawia p. Wodzicki i wnosi poprawkę do punktu 2-go wniosku komisji w tym kierunku, ażeby słowa: „o ile stosunki finansowe na to pozwolą“ wstawić przed ustępem o Lwowie 50.000 zł. Punkt 2-gi będzie brzmiał: „ . . . . ażeby, o ile stosunki finansowe na to pozwolą, w preliminarz budżetu na r. 1898 wstawił na cel stawiania lub nabywania domów dla Internatów dla kandydatów stanu nauczycielskiego kwotę 50.000 zł. . . . “

P. Romanowicz oświadcza, iż zgadza się na powyższą stylizację.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca, zgadzając się na stylizację zaproponowaną przez p. Wodzickiego.

Izba uchwała punkt 2-gi wniosku komisji z poprawką p. Wodzickiego, którą p. sprawozdawca przyjął.

Z powodu spóźnionej pory Marszałek odracza posiedzenie do godz. 7. wieczór.

Przerwa posiedzenia godz. 3. min 25. po południu.

Dalszy ciąg posiedzenia z dnia 12. lutego 1897.

Początek o godz. 7 min. 30. wieczór.

Marszałek konstatuje dostateczną liczbę posłów i otwiera na nowo odroczone posiedzenie.

Izba przystępuje do dalszego punktu porządku dziennego, którym jest.

Sprawozdanie komisji gminnej o wniosku posła Małachowskiego w przedmiocie zmiany niektórych postanowień statutu miasta Lwowa.

W zastępstwie nieobecnego sprawozdawcy p. Fruchtmanna referuje p. Meruno-

wicz, a uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt do ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . . . zmieniająca niektóre postanowienia ustawy krajowej z dnia 14. października 1870. roku, nadającej statut miejski król. stoł. miastu Lwowa.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 85, 89, 90 i 92 ustawy krajowej z dnia 14. października 1870. nadadającej statut miejski królewskiemu stołecznemu miastu Lwowu, a mianowicie: oddziału A. ustawy gminnej, zostają uchylone, a w ich miejsce obowiązują mają następujące postanowienia:

§. 85.

Wydatki odrębne.

Wydatki dotyczące tylko interesu pojedynczych miejscowości, części gminy, klas mieszkańców lub pojedynczych posiadaczy gruntu, domu, mają być ponoszone przez same tylko strony interesowane, o ile nie istnieją inne urządzenia obowiązujące.

Wydatki takie może tedy Rada miejska, rozłożyć na strony interesowane i od nich je ściągnąć.

§. 89.

Do nałożenia dodatków, przenoszących 30% podatków bezpośrednich, lub 50% podatku konsumcyjnego, potrzebne jest polecenie Wydziału krajowego.

Dodatki, przenoszące 50% podatków bezpośrednich, lub 70% podatku konsumcyjnego, mogą być nakładane tylko na mocy ustawy krajowej.

§. 90.

Inne opłaty.

Do zaprowadzenia opłat, nie należących do kategorii dodatków do podatków bezpośrednich, lub do podatku konsumcyjnego jakoteż do podwyższenia istniejących już tego rodzaju opłat, niemniej do zaprowadzenia podatku czynszowego, mającego się pobierać od opłacanego przez mieszkańców czynszu najmu, lub od oszacowanej wartości tego czynszu, jeżeli ten podatek przenosi dwadzieścia centów od każdego reńskiego, względnie dwadzieścia helerów od każdej korony czynszu, potrzeba ustawy krajowej.

Wyływające z prawa propinacyi opłaty od przywozu, wyrobu i wyszynku trunków propinacyjnych, nie mogą być uważane jako dodatki do podatku konsumcyjnego.

§. 92.

Do rozkładów dodatków na podatki bezpośrednie podług rozmaitej stopy procentowej, potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego, zaś do zaprowadzenia rozmaitych stóp procentowych dodatków w granicach jednego rodzaju podatku bezpośredniego, potrzeba ustawy krajowej.

Art. II.

Postanowienia tej ustawy wchodzą w życie z dniem jej ogłoszenia w dzienniku ustaw krajowych.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sekretarz p. Urbański wnosi przyjęcie projektu ustawy *en bloc*.

Izba uchwała wniosek przyjęcia projektu *en bloc*, poczem bez rozprawy uchwała cały projekt ustawy *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sekretarza p. Urbańskiego przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje :

Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu funduszu krajowego na rok 1897.

(Sprawozdawcy poszczególnych działów: pp. Abrahamowicz, Barwiński, Jędrzejowicz Stan., Jordan, Kozłowski, Marchwicki, Niezabitowski Stan., Paszkowski, Potocki Andrzej, Potoczek, Rotter, Scipio, Skal-

kowski, Skrzyński Adam, Szczepanowski, Zagórski, Zajączkowski.)

Sprawozdawca generalny p. Piniński uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

Na rok 1897 ustanawia się wydatki funduszu krajowego w sumie 10,546 202 zł., a dochody własne w sumie 3,962.889 zł.

II.

Fundusz dotacyi kasy krajowej ma być uzupełniony do kwoty 1 miliona zł. w. a. i w tym celu wstawia się do budżetu na rok 1897 do rubryki XVII. „rozmaite wydatki“ kwotę 75.806 zł.

III.

Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w r. 1897 pobierany będzie dodatek do państwowych podatków bezpośrednich w wysokości 61 centów od każdego złotego w. a. całej należności tych podatków.

IV.

Opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach krakowskim i chrzanowskim, opłacać będą dodatek w wysokości 47 centów od każdego złotego w. a. całej należności tych podatków.

V.

Kwoty przyzwolone na rok 1897 w rubrykach i pozycjach wydatków budżetu funduszu krajowego w znaczeniu ściślejszym niemniej w funduszu krajowym w znaczeniu obszerniejszym, jakoteż wszystkich zakładów krajowych, będą wydawane tylko na cele oznaczone w poszczególnych rubrykach i pozycjach, a to osobno w dziale wydatków zwyczajnych a osobno nadzwyczajnych.

Przenoszenie zaoszczędzeń dozwolone jest tylko przy następujących pozycjach

funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu:

- a) w rubryce I. między pozycjami 5, 6 i 7 — i między pozycjami 8 i 10;
- b) w rubryce II. między literami a) b) c) i d) pozycyi 24;
- c) w rubryce X. między pozycjami 152 153 — tudzież między pozycjami 157, 158 i 159;
- d) w rubryce XV. między pozycjami 245 i 246 tudzież między pozycjami 252 i 253 — i w należących do tej rubryki budżetach szkół rolniczych, szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku i szkoły ogrodniczej w Tarnowie, między wszystkimi pozycjami każdej rubryki zwyczajnych wydatków tych szkół;
- e) w rubryce XVI. między pozycjami 260 do 305 — między pozycjami 307 i 363 — między pozycjami 364 i 366 — między pozycjami 361 i 367, wreszcie między pozycjami działów A, B, C, D i F wydatków na szkoły przemysłowe zawodowe, połączone z warsztatami wzorowymi, wszakże tylko w granicach każdego działu z osobna i tylko w wydatkach zwyczajnych.

Izba przystępuje do rozprawy ogólnej nad budżetem.

Przemawia p. Stadnicki.

Przemawia p. Bernadzikowski.

Przemawia p. Okuniewski.

Przemawia p. Barwiński.

Przemawia p. Andrzej Potocki.

Marszałek oznajmia, iż do głosu zapisać się jeszcze pp. Abrahamowicz i Bernadzikowski, ale z powodu spóźnionej pory ma zamiar zamknięcia posiedzenia. Marszałek wzywa zatem sekretarzy do odczytania wniesionych interpelacji.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski odczytuje następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego:

Interpelacya

do JW. Pana Komisarza rządowego.

Od roku 1848. starają się gminy Wiśniowa, Wierzbanowa, Węglówka, Poznachowice dolne, Kobielnik i Lipnik o utworzenie samoistnego probostwa w Wiśniowej a wyłączenie ich ze związku kościoła parafialnego w Dobczycach.

Starania te popierał zawsze tak Ordynaryat biskupi w Tarnowie, jakoteż w Krakowie, nadto, proboszcz w Dobrzycach ks. Andrzej Brańka przed otrzymaniem instalacji na probostwo złożył w r. 1873. deklarację w Konsytorzu biskupa tarnowskiego, mocą której zrzekł się wszelkich dochodów z kościoła we Wiśniowej, w razie utworzenia tamże samoistnego probostwa.

Gminy wspomnianych miejscowości złożyły kapitał na utrzymanie probostwa a c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty reskryptem z dnia 16 października 1883 l. 8246 oświadczyło, że nie zachodzi żadna przeszkoda przeciw wyłączeniu wspomnianych gmin ze związku kościoła parafialnego w Dobczycach i że udzieli zezwolenia na erekcyę probostwa w Wiśniowej, jeżeli gminy uzupełnią kapitał złożony do oznaczonej wysokości celem zapewnienia dotacyi ks. proboszcza a ewentualnie także należytego utrzymania dla ks. Kooperatora, gdyby okazała się potrzeba ustanowienia takowego.

W roku 1885. złożyły gminy kapitał wyższy nawet jak żądano, a nadto wystawiły akt notaryalny pod datą Podgórze dnia 16 października 1885 obowiązując się utrzymywać ks. Kooperatora, gdyby ustanowienie tego były potrzebne i przyjęły wszystkie prawa i obowiązki patronatu przysługującego probostwa na siebie.

Akt ten 20 listopada 1885. przedłożyły c. k. Starostwu w Wieliczce. Wydawałoby się, że wszystko tak już jest załatwione, że śmiało można przystąpić do erekcyi probostwa. Od tego jednak czasu cała sprawa tak utknęła jakby jakieś fatum na niej ciążyło. Wspomniane biedne gminy, w górach położone i często klęskami elementarnymi

nawiedzone, pociągnięto znowu jak dawniej do złożenia datków konkurencyjnych na plekanię w Dobczycach, a nadto musiały utrzymywać własny kościół i mieszkanie ks. expozyta we Wiśniowej.

Po długich rekursach w kwestyi datków konkurencyjnych, opierających się nawet o Trybunał Państwa, zażądało Wys. c. k. Namiestnictwo w r. 1889, by gminy zabezpieczyły jeszcze utrzymanie ks. Kooperatora we Wiśniowej przez złożenie odpowiedniego kapitału. Wymaganie to, które pierwotnie tylko jako ewentualnie było postawione i co do którego nawet Ordynat biskupi odpowiedział c. k. Wys. Namiestnictwu pod datą 5 października 1889 l. 4423, że na razie nie trzeba ustanowienia wika-rego, przechodziło granicę ofiarności tych gmin.

Od roku 1889 do 1894 sprawa ta spoczywa i dopiero w tymże roku t. j. 1894. poruczyło znowu tę sprawę patronatu Wys. c. k. Namiestnictwo reskryptem z dnia 31 października 1894. l. 4602.

Konsystorz biskupi postawił teraz wniosek, aby probostwo to *liberae collationis episcopalis*, gminy bowiem deklaracją z dnia 9 września 1887. zobowiązywały się przyjmować na siebie wszystkie obowiązki i ciężary patronatu, a prawo nominowania proboszcza ofiarowano każdoczesnemu ks. biskupowi krakowskiemu.

Pomimo urgensów sprawa przeszła przez 2 lata znowu zaległa, dopiero wznowiło ją Wys. c. k. Namiestnictwo reskryptem z dnia 19 grudnia 1896. L. 97.922, który poleca przeprowadzenie wszystkich formalności ab ovo.

Sprawa ta od r. 1848. aż do 1897, a więc blisko 50 lat trwająca, nie postąpiła dotychczas ani o krok naprzód, i z ubolewaniem zaznaczyć wypada, że dążenia biednego a ofiarnego ludu tych gmin jakoteż i kroki w tym celu poczynione Ordynaryatów biskupich do niczego nie mogły doprowadzić

Takie postępowanie wywołuje tylko słuszne rozgoryczenie, nieufność i niechęć

do Władzy, która przecież ze stanowiska swego nie powinna utrudniać lecz raczej ułatwiać takie zamiary, dążące do pielęgnowania ducha katolickiego i umoralnienia ludu.

Zapytuję się więc, czy Wys. c. k. Namiestnictwo, zamiast żądania złożenia nowych dokumentów, które już raz były złożone i gdzie cały tok załatwienia formalnego jest przeprowadzony, nie może wprost erekcyi probostwa we Wiśniowej przeprowadzić.

Lwów, dnia 9. lutego 1897.

Interpelujący:

Karol Czech w. r.

Emil Torosiewicz, Kramarczyk, W Szwed, Żardecki, Paszkowski, Data, Warzecha, Wójcik, Potoczek, Fr. Jędrzejowicz, Sala, St. Tarnowski, Schnell, Teodorowicz, Cielecki, Osuchowski.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Stan. Niezabitowski odczytuje następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego:

Interpelacya

do JWPana Komisarza rządowego.

W dniu 29. stycznia rb. zeszło się około 30. włościan w Bożęcinie, powiatu Brzeskiego u Józefa Miki, celem omówienia o sprawach włościańskich i o wyborach. Było to już po ogłoszeniu w gminie rozpisania wyborów. Wójt Józef Wolny (Czech rodem) wszedł do domu i pytał o przewodniczącego, na co mu odpowiedziano, że to nie jest zgromadzenie, lecz zebranie sąsiedzkie domowe. Odrzekł, że to „nie wolno“. Józef Kobylecki przedstawił mu, że wybory są rozpisane i naradzać się wolno, na co wójt obecnych spisał i w imieniu prawa rozejść się kazał, a miał 2 żandarmów do asystencyi.

Włościanie zaczęli się rozchodzić, lecz gdy dla ciżby przez szczupłe wrota prędko

wyjsć nie mogli, wkroczyli żandarmi i rozpędzili ich. Nadto rzekomo opornych owe-mu rozkazowi czy wójt wspomniany, czy żandarmerya podali do Starostwa Józefa Kobyleckiego i Jakóba Adlera i na 12. lutego rb. do l. 3134. mają terminu do Starostwa w Brzesku. Że żadnego oporu nie było, dowieść mogą świadkowie Wojciech Pudełko i Stanisław Zawada.

Zważywszy, że na interpelację z 30 stycznia br. przez posła Bernadzikowskiego i tow. w sprawie rozwiązywania zgromadzeń odpowiedział p. Komisarz, co zresztą sama ustawa stanowi, że w czasie rozpisanie wyborów, zgromadzenia są wolne;

zważywszy, że w tej myśli c. k. Prezydium Namiestnictwa udzieliło już pouczenie c. k. Starostwu w Bochni, które miało posłużyć innym Starostwom za wskazówkę;

zapytujemy tedy Wysoki Rząd, czy zechce już raz tamę położyć podobnym nieuzasadnionym nadużyciom i pouczy nietylko Starostwo w Brzesku o zachowaniu ustaw konstytucyjnych, ale nadto ukaże tamże podwładne organa, za nietaktowne niczem nieusprawiedliwione nadużycia.

Lwów, dnia 12. lutego 1897.

Interpelujący:

J. Bojko.

Szwed, Okuniewski, Hamorak, Potoczek, Krempla, Ostapczuk, Nowakowski, Kramarczyk, Data, Styła, Średniawski, Milan, Wójcik, Winniczuk, Niebyłowiec.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Stan. Niezabitowski odczytuje następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego.

Interpelacya

do J. Wgo Pana c. k. Komisarza rządowego.

Gminy w rejonie fortyfikacyi Krakowskiej są nadzwyczajnie obciążone podwo-

dami czyli forszpanami wojskowymi. Wprawdzie komisya prawnicza w sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Dep. VI wrubr. VII. nadmienila, że w tym względzie Wydział krajowy wyjednał okólnik c. k. Namiestnictwa do wszystkich Starostw, przypominające odnośne przepisy i rozporządzenia, polecający ściśle przestrzeganie takowych, jednak okólnik ten albo wcale nie został rozesłany Zwierzchnościom gminnym przez Starostwa ewentualnie przez Wydziały powiatowe, albo też Zwierzchności gminne nie ogłosiły tego okólnika członkom gminy, gdyż dotychczas mieszkańcy gmin pow. Krakowskiego, Wielickiego i Chrzanowskiego niezmiernie się żalą na obciążenie ich wspomnianymi podwodami przez wojskowość.

Zważyć bowiem należy, że podwody te czyli forszpany dla wojska odbywają tylko gminy, a właściciele obszarów dworskich, mimo że im się należy, wcale do tego obowiązku nie pociągają. Dalej, według obowiązujących przepisów wojskowość płaci za podwody 6 ct. od jednego kilometra przebytej drogi czy to w razie manewrów i rozlokowanych wojsk w danej okolicy, czy też w czasie innym, gdzie wojsko ma swoje stanowisko i kasarnie.

Zauważyć również należy, że włościanie wezwani na taką podwodę muszą nie raz po całych dniach wyczekiwać i tracić drogi czas podczas najpilniejszych robót, czekając na ładunki wojskowości i trafia się, że właściwie przebył 6 kilometrów drogi a stracił cały dzień na oczekiwaniu, zarobiwszy za cały dzień 36 ct. za 6 kilometrów odbytej drogi.

Jeżeli z biednego włościanina ciągnie c. k. Rząd podatki różnego rodzaju, to niechajże ten sam Rząd zapobiegnie i zaradzi temu na przyszłość, aby tegoż włościanina wojskowość nie wyzyskiwała i nie była przyczyną rujnacyi jego i tak już szczupłego mienia.

Dlatego podpisani wzywając c. k. Rząd, aby tenże jak najpilniej dążył do zmiany dotyczących przepisów i rozporządzeń, aby

wojskowość więcej płaciła od kilometra odbytej drogi na podwodzie, jak również aby oprócz kilometrowego, płacono za stratę czasu, gdy wypadnie czekać przed odjazdem w drogi.

Wyrażamy przeto nadzieję, że Wysoki c. k. Rząd sprawę tak pilną i piekącą jak najrychlej pomysłnie załatwi dla dobra włościan tych, których to dotyczy.

Lwów, dnia 12. lutego 1897.

Interpelujący:
Fr. Wójcik.

Data, Warzecha, Klemensiewicz, Szwed, Bojko, Potoczek, Krempa, Styła, Kranarczyk, Milan, Niebysłowicz, Winniczuk, Soleski, Olpiński, Średniawski.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Urbański odczytuje następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego:

Interpelacya

do J. Wgo Pana Komisarza rządowego
w miejscu.

W styczniu r. b. podpisany zwołał poufne zgromadzenie włościan do Pleszowa z gminy tamtejszej, w powiecie krakowskim, w celu omówienia wyborów.

Naówczas przyszedł do wójta w Pleszowie postenfürher żandarmeryi z Mogiły i nie dopuścił do zebrania, interpelując ustawę w sposób następujący:

1) Że zaproszenia na zgromadzenia należy wydawać wcześniej, a nie podczas zgromadzenia. pomimo, że o zgromadzeniach ustawa wcale o tem nie wspomina.

2) Że mowca musi znać wszystkich zaproszonych i że mowca względnie referent nie może być zapraszającym.

3) Że wójt gminy nie może być podpisany jako zapraszający, z powodu, że jest urzędnikiem gminy.

Ponieważ takie interpretowanie ustawy o zgromadzeniach nie zgadza się z duchem tejże, i gdyby ustawy w ten sposób pojmowano, jak ją pojmował ów postenführer, wówczas nie mogłoby się odbyć żadne zebranie.

Zapytujemy przeto Wysoki c. k. Rząd, co myśli uczynić na takie postępowanie organów bezpieczeństwa? i żądamy pouczenia ich, jak mają rozumieć ustawę o zgromadzeniach poufnych.

Lwów, dnia 12. lutego 1897.

Interpelujący:

Fr. Wójcik w. r.

Dr Bernadzikowski, Styła, Bojko, A. Średniawski, F. Krempa, Kramarczyk, Żardecki, Ostapczuk, Warzecha, Szwed, Data, Klemensiewicz, Dr. Olpiński, Milan, Potoczek.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Urbański odczytuje następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego:

Interpelacya

do JW. Pana Komisarza rządowego
w miejscu.

W gminie Byczyna (pow. Chrzanowski) jest jedna karczma w pośrodku wsi, a i to jest dostateczną, aby pijaństwo i rozpusta, oraz burdy wszelkiego rodzaju niepokoiły po nocach spokojnych mieszkańców, tak że Zwierzchność gminna już rady dać nie może, a c. k. Sąd ma ciągle z awanturnikami do czynienia. Otóż tego jeszcze mało, obecnie propinator z Jaworzna (żyd jak zwykle) ma jeszcze jeden wyszynk wódki w Byczynie ustanowić, a może już w tej chwili ustanowił, aby dziewiątą już familię żydowską w Byczynie ulokować.

Naczelnik gminy udawał się w tej sprawie ustnie do c. k. Starostwa Chrzanowskiego, gdyż w gminie na to jest wielkie

oburzenie, lecz w Starostwie powiedziano mu, że propinatorowi wolno jest ustanawiać tyle szynków ile mu się podoba.

Zważywszy, że Starostwo jako władza policyjna jest obowiązana czuwać nad utrzymaniem bezpieczeństwa, spokoju i porządku, oraz zapobiegać wszelkiemu naruszeniu spokoju publicznego, co się tam istotnie często zdarza na zgromadzeniach karczemnych;

Zapytujemy Wysoki Rząd, czyby nie zechciał, ze względów policyjnych zakazać w Byczynie otwierania nowego szynku, a względnie zamknąć go, jeśli został otwarty.

Zważywszy nadto, że obecne przepisy co do wykonywania tak zwanego przemysłu szynkownianego, zostawiają propinatorom zbyt wielką wolność, albowiem obowiązani oni są tylko donieść o otwieraniu szynków, a nie prosić o pozwolenie, co niekorzystnie wpływa na moralność i porządek publiczny.

Zapytujemy, czy Wysoki Rząd nie zechciałby wydać pouczenia o surowszem jak dotąd wykonywaniu policyi nad zgromadzeniami karczemnymi, co nawet przy dzisiejszych wolnych przepisach karczemnych, ukróciłoby swawolę, a nadto, czy nie uważałby za stosowne w ogóle otwieranie nowych karczem uczynić zależnem od pozwolenia władzy.

Lwów, dnia 12. lutego 1897.

Interpelujący:

St. Potoczek w. r.

Data, W. Szwed, Żardecki, Warzecha, Trzeciecki, Dr. Olpiński, Okuniewski, Niebyłowiec, Klemensiewicz, Bernadzikowski, Wójcik, Kramarczyk, Styła, Zajączkowski, Dr. Sawczak.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Urbański odczytuje następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego:

Interpelacya

do JW. Pana Komisarza rządowego

w miejscu.

W latach 1868—1877 sypano wały ochronne nad Wisłą w powiecie Mieleckim, do której to budowy konkurowała gmina Surowa, obejmująca 223 morgów, 109□ s. ornego pola i ogrodów (łąk i pastwisk nie podlegały konkurencyi) licząc po 11 kubików z morga w ogólnej liczbie . . . . . 2453 kubików.

Ponieważ 24 morgi 1443□ s. jako położone za wałem i podlegające zalewowi Wisły uwolnione były od konkurencyi, przeto od ogólnej liczby konkur. odtrącić trzeba . . . . . 274 „

a okaże się, że gmina właściwie miała odrobić . . . . . 2179 kubików.

Gmina Surowa wykazała kwitami przed c. k. Rządem odrobionych kubików a to:

4 marca 1877 . . . . . 1391¹/₂
19 września 1877 . . . . . 49¹/₂

Zapłaciła gotówką licząc po 50 ct. kubik:

199 1877 r. 123 zł. czyli kub 246
22 12 1677 r. 80 „ „ „ 160
25 8 1879 r. 18 „ „ „ 36

Wójtów w latach 1868 do 1877 c. k. Rząd uwolnił rozpor. z 6. czerwca 1877 i 8 maja 1879 od konkurencyi podczas ich urzędowania, czyli wliczono jako obrobione 131¹/₂

Za zabranie 4 morg 242□ s. pod wał, obliczył c. k. Rząd po 30 zł. morg czyli 249 zł. 08 ct. czego nie zapłacono lecz policzono a konto konkurencyi 499

razem gmina wykazała odrobionych 2513¹/₂
z porównania zatem okazuje się ze nadrobiono 334¹/₂

czyli kwota należna od c. k. Rządu 167 zł. 25 ct. w. a.

Ponieważ postępowanie i obrachunki konkurencyjne od lat 10-ciu pokończono, a c. k. Starostwo w Mielcu na wniesione w tej sprawie podania w latach 1890, 1891 i 1892 żadnej nie daje odpowiedzi, a ustne próby to zbywa niczem, przeto podpisany wniósł w dniu 3. lutego 1890 w sprawie tej interpelacyę do J. W. Komisarza, która jednak ani odpowiedzi, się nie doczekała ani też skutku pożądanego nie odniosła.

W tym celu zapytują podpisani Wysoki Rząd, czy zechce polecić c. k. Starostwu w Mielcu, by jak najspieszniej obrachunki konkurencyjne przeprowadziło i przeciwko latom 20 z górą należną kwotę gminie Surowej wypłaciła.

Lwów dnia 12. lutego 1897.

Interpelujący:

Fr. Krempa w. r.

Średniawski, Milan, Styła, Wójcik, Warzecha, Data, Kramarczyk, Szwed, Potoczek, Okuniewski, Bojko, Winniczuk, Niebyłowicz, Soleski.

Marszałek oznajmia, iż interpelacyę tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Karatnicki odczytuje następującą interpelacyę do c. k. Komisarza rządowego:

Interpelacya

do JW. Pana Komisarza rządowego.

Dnia 24. stycznia 1897 odbywało się we wsi Śliwka, pow. Kałusz, zgromadzenie, zwołane przez Jarosława Korytowskiego z Kałusza w domu jednego gospodarza.

Zaraz na początku zgromadzenia zjawiło się dwóch żandarmów razem z naczelnikiem gminy Śliwki. Dr. Kos wyjaśnił, że jest to zgromadzenie przedwyborcze, gdyż wybory już zostały rozpisane. Żandarm, który twierdził, że jest komendantem posterunku w Krasnej, w pow. Kałusz,

żądał, by się przed nim wykazano zezwoleniem c. k. Starostwa. Gdy to nie nastąpiło, oświadczył żandarm, że zgromadzenie rozwiązuje, i zebrani pomimo przedstawień, że to sprzeciwia się wyraźnemu brzmieniu ustawy, musieli się rozejść.

Podpisani zapytują:

- 1) Czy Rząd wie o tym faksie?
- 2) Jak usprawiedliwi Rząd powyższe opisane zachowanie się żandarma?
- 3) Co uważa za stosowne przedsięwziąć, by swoboda zgromadzeń podczas rozpisanych wyborów do Rady państwa była szanowaną i ochraniającą?

Interpelujący:

Okuniewski w. r.

Ostapczuk, Nowakowski, Barwiński, Dr. Sawczak, Zajączkowski, Dr. Bernadzickowski, Wójcik, W. Szwed, Styła, Hamorak, Niebyłowiec, Winniczuk, Kuleczycki, Średniawski.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Karatnicki odczytuje następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego:

Interpelacya

pośla Nowakowskiego i towarzyszy.

Dnia 9. lutego otrzymał podpisany następujący odpis protokołu, złożonego dnia 7. b. m. w biurze Magistratu miasta Oświęcimia:

Na dzień dzisiejszy zwołaliśmy zgromadzenie wyborców V. kuryi na podstawie przepisu ustawy o zgromadzeniach wyborczych, dozwolonych i zagwarantowanych ustawą zasadniczą z r. 1867. W chwili, gdy miano przystąpić do ukonstytuowania się zgromadzenia, wszedł na salę reprezentant Władzy p. Bielecki Władysław w asystencyi 2 żandarmów i wezwał zgromadzonych w imieniu władzy do opuszczenia lokalu, oświadczając, że na zgromadzenie nie pozwoli. Na wyjaśnienie ze strony Dra Zygmunta Marka, tu niżej podpisanego, że zgromadzenie dzisiejsze jest zwołane na podstawie ustawy wyborczej z r. 1867, nie potrzebuje więc ani zgłoszenia

u władzy, ani nie wolno już tej władzy na zgromadzeniu być, tem bardziej uzbrojonym, ob staje p. komisarz przy swoim rozwiązaniu, oświadczając jako motyw takowego, że ustawa z r. 1867 o zgromadzeniach wyborczych odnosi się do wyborców, gdy zaś obecnie jeszcze nie są dokonanyimi ani rozpisanyimi prawyborcy, przeto na zgromadzenie wyborcze nie pozwala. Dr. Zygmunt Marek oświadcza, że reprezentant władzy winien jest znać ustawę i wiedzieć, że imieniem rządu oświadczył przed kilkoma dniami w Sejmie we Lwowie komisarz hr. Łoś, że ustawa o zgromadzeniach wyborczych ma zastosowanie tak do wyborców, jak i prawyborców, p. Władysław Bielecki oświadcza, że na zgromadzenie stanowczo nie pozwoli. Poczem zwołujący wzywają zgromadzonych do dania posłuchu zarządzeniu i do rozejścia się. Podpisani w dowód składają w asystencyi reprezentanta władzy i żandarmów podpisy: Jan Duwala, Józef Piotrowski, Dr. Zygmunt Marek, Szczepan Wojtaszyn i Wojciech Malec.

Ze względu na wyraźne słowa protokołu, tudzież ze względu na to, że komisarz Bielecki w obecności Dra Zygmunta Marka i tych, którzy zwołali byli wspomniane tu zgromadzenie, oświadczył, że na żadne zgromadzenie wyborcze nie zezwoli, dopóki od swojej władzy przełożonej nie otrzyma stosownej instrukcyi, zapytując podpisani c. k. komisarza rządowego:

1) Czy Rząd wie o tem nielegalnem postępowaniu pana komisarza Bieleckiego i jak potrafi Rząd ten postępek usprawiedliwić?

2) Czy Rząd zarządził, co potrzeba, by ponownie komisarze i w ogóle organa władzy politycznej zostały pouczone o przepisach ustawy wyborczej i nie interpretowały jej w sposób oczywiście niezgodny ani z literą, ani też z duchem ustawy?

Lwów dnia 10. lutego 1897.

Interpelujący

Stefan Nowakowski w. r.

Ostapczuk, Dr. Bernadzickowski, Wójcik, Dr. Sawczak, Styła, W. Szwed, Win-

niczuk, Hamorak, Zajączkowski, Kulczycki, Niebyłowiec, Średniawski, Bojko, Barwiński.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Karatnicki odczytuje następującą interpelację do JE. Marszałka krajowego:

Interpelacja

do Jego Ekscelencyi Marszałka krajowego.

Zważywszy, że już drugi rok mija od czasu przeprowadzenia wyborów sejmowych, a w pracach sejmowych biorą udział posłowie, których wybór zakwestyonowały protesta wyborców i wybór ten nie został jeszcze zweryfikowanym;

zważywszy, że wybór posła z mniejszych posiadłości powiatu żydaczowskiego nabrał szerokiego rozgłosu z powodu towarzyszących mu nieprawidłowości i nielegalności, wystawił w nader złem świetle stosunki galicyjskie nawet za granicami naszego kraju i państwa, wywołał rozgoryczenie wśród ludności powiatu żydaczowskiego i zachwiał u niej zaufanie do ustaw i do sprawiedliwości;

zważywszy, że wyborcy z pomienionego powiatu udawali się już z petycją do Wysokiego Sejmu o przyspieszenie wyboru ich posła;

ośmielają się podpisani zapytać:

Czy nie raczyłby Jego Ekscelencyja Pan Marszałek zarządzić, by weryfikacya wyboru posła z mniejszych posiadłości powiatu żydaczowskiego została postawioną na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń obecnej sesyi sejmowej.

Lwów dnia 10. lutego 1897.

Interpelujący:

Okuniewski w. r.

Nowakowski, Ostapczuk, Barwiński, Zajączkowski, Dr. Bernadzikowski, Wójcik Hamorak, Styła, W. Szwed, Niebyłowiec, Winniczuk, Kulczycki, Średniawski, Bojko

Marszałek odpowiada natychmiast na powyższą interpelację p. Okuniewskiego.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 13. lutego 1897 roku, godzina 10 rano i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godz. 10 min. 50 w nocy.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze:

Stanisław Niezabitowski w. r.

Mieczysław Urbański w. r.

